

СТАЛІНСКӨЙ ИННИУЈОҢА

Лезоны: Усва-Вомса ВКП (б) Рајком да Рајсполком

№ 33 (309)

Мај 6-д лун 1938 во

Газет петб то-
лысын 10 №

„Печат нач өтi орудије, код отсөгөн партија быдлун, быд час сорнитө рабочөй класскөд аслас, сылы колана кыв вылын. Мукөд средствојасыс нужкөдөны духовнөй нитјас партија да класс костын, мөд тащөм гибкөй аппаратыс природаас абу“.

I. Сталин.

В. I. Ленин, I. В. Сталин да В. М. Молотов јортјас „Правда“ газет редакцијын (1917 во).

Мај 5 лунд тырi 120 во мiрөвöй пролетариатлөн гениальнöй учитель да вожд, научнöй коммунизмлөн основоположник Карл Маркс чужанлуңсан.

КАРЛ МАРКС

Карл Маркс—ставмувынса пролетариатлөн гениальнöй вожд, научнöй коммунизмлөн основатель—рöдитчiс 1818 воа мај 5-öд лунö Трiр карын (Германија, Рейнскöй област), кулi 1883 воын Лондонын.

Маркс первојыс востiс да иследујтiс капиталистическöй обществолыс развiтајчан законјас да докажитiс сiјб гiбеллыс неизбежность.

Маркс востiс пролетариатлыс всемирноисторическöй призванiје. Пролетариат, кодөн вескөдлө коммунистическöй партија, ужалыс крестьянстволөн революционнöй массајасөн јурнөдөмөн, должен вынөн пукытны буржуазиялыс жыдалөм, лөсөдны асыс диктатура да, классјас существојтöмлыс экономическöй подувјассө бырөдөмөн, стрöйтны коммунизм.

Маркс лөсөдiс научнöй революционнöй теорија—марксизм, составнöй јукөнјаснас кодлөн јавлајтчöны диалектическöй да историческöй материализм, марксистскöй политическöй экономија да классөвöй тыш да пролетариатлөн диктатура јылыс ученије. Маркс чужтiс (оплодотворял) человеческöй төдөмлунјаслыс да действительныс став обласјассө, гениальнöја сочетатјiс революционнöй теорија революционнöй практикакөд.

Аслас соратник да друг Энгельскөд öтвыв, пролетариатлөн революционнöй тышлыс историческöй опыт арталөмөн, Маркс выработатiс пролетарскöй партијалөн организацијалыс, стратегиялыс да тактикалыс подувјас.

Маркс да Энгельс вескөдлiсны пролетариатлөн маскөвöй тышөн (1847 воын—„Союз коммунистов“, 1848-49 војасса революцијын—„Новая рейнская газета“, 40-50-öд војасын—англијскöй чартистјас движенјекөд јитөд, 1864-1876 војасын—I-öй интернационал, 1871 во-

ын—Парижскöй коммуна, 70-80-öд војасө—разнöй странајасса да медвојдөр германијаса рабочöй партијаја-

сөн вескөдлөм). Маркс да Энгельс пыр ерөдөдiсны пролетариат да буржуазиялыс мiрiтчытөм противоположностьсө, пöшшадатöг разоблачатјiсны буржуазнöй либерализмлыс неоследовательность да гнилость, нуисны орјавлытөм тыш оппортунизмлы да сектантсволы, марксизмлы враждебнöй теңенијаслы (прудонизмлы, лассальянстволы, треджунционизмлы, бакунизмлы) паныд.

Ленин сыөн лөсөдөм большевикјаслөн партијалөн јурнөдөмөн выл историческöй обстановканы продолжитiс да вожд развiтiс марксизм. „Ленинизм ем марксизм империализм да пролетарскöй революција эпохалөн.“ (Сталин).

Сталин јорт, мiрөвöй пролетариатлөн вожд, выл условиејасын вожд развiтајтө да конкретизирујтө Маркслыс-Ленинлыс ученије, выл, вылыссажык шупөдөз сiјбс кыпөдөмөн.

Маркс-Энгельс-Ленин-Сталин великöй ученијелөн вескыдлуңлөн неопровержимöй доказательстволөн јавлајтчө: 1917 воа великöй пролетарскöй революција да СССР-ын социализм стрöйтөм, гигантскöй победајассө кодлыс отрајтөма Сталинскöй Конституцијын.

„Газета—не сөмын коллективнöй пропагандист да коллективнöй агитатор, но сiјжө i коллективнöй организатор.“

ЛЕНИН.

Мај 5-öд лун—большеви́стскöй печатлөн лун

1912-öд воа Мај 5-öд лунд (важ стiл сертi апрел 22-öд лунд), петiс легальнöй большевистскöй „Правда“ газетлөн медвожд номер. „Правда“ газет В. I. Ленин да I. В. Сталин быдлуңа вескөдлөм улын нүдiс немiрiтчытөм тыш царизмкөд, капитализмкөд да мукөд сiјкас врајаскөд. „Правда“ газета топыда јiтчiс пролетарскöй массакөд да чукөртлiс большевизм знамја улö пролетаријасыс да ужалыс јөзлыс пыр выл да выл отрөдјас.

Большевистскöй газетјас бостлiсны дај пыр бостöны пример „Правда“ газеталыс. Ленинско-Сталинскöй „Правда“ медбур образец став мiрөвöй рабочöй печат пiыс.

Большевистскöй печатлыс медвожда лун вöлi нүдөма „Правда“ газеталыс кык во тыран лунд 1914 воын. 1922 воын партија XI сјезд постановленјeбн большевистскöй „Правда“ газет медвожда номерлыс петан лунсө—1912 воа мај 5-öд лундсө—вöлi јөздөдөма большевистскöй печат лундөн, кодi сiјб кадсаыс быд во празнујтсө мијан прекраснöй рөфинанн.

Сöветскöй Сојузын абу нiбтi национальность, кодлөн ез вöв асланыс кыв вылын газета. Печат паскалө луныс-лунд. Онi он азгы сешөм предпријатije, көнi ескө оз

петны печатнöй либө стeннöй газетјас. Мијан страна-са уна миллион лыда јөз крепыда јiтчөмадe большевистскöй печаткөд.

Печатпыр ужалыс јөз, рабочöй да селскöй корреспондентјас нүдөдны пöшшадатөм тын народ врајаскөд, петкөдлөны стхановецјасыс да ударникјасыс ужалан опытсө, петкөдлөны мијан шуда рөдиналыс сiјб гирысыс-гырыс достиженијассө, кодјассө шөдөдөма коммунистическöй партија да радејтана Сталин јорт вескөдлөм улын. Газетјас пыр коммунистическöй партија јiтчө рабочöй класскөд да став ужалыс јөзкөд, котыртө најсө öчереднöй могјас успешнöја нүдөдм вылө, народ врајаскөд тышкасөм вылө да ужалыс јөзлыс политическöй суслунсө кыпөдөм вылө i. с. в.

„Печат нач өтi орудије, код отсөгөн партија быдлун, быдчас сорнитө рабочöй класскөд аслас, сылы колана кыв вылын. Мукөд средствојасыс нужкөдны духовнöй нитјас партија да класс костын, мөд тащөм гибкөй аппаратыс природаас абу.“

I. Сталин.

Буржуазнöй газетјас принадежитөны да дорјөнны капиталистјасыс интересјассө. Налөн газетјас тыртсө-

ны медалөм, продажнöй пiсакјас матерјалјасөн. Фашистјаслөн мерзскöй да лживöй газетјас служитөны аслас вiрөс диктаторјасы, медым повөдлөны да пөрјөдлыны ужалыс јөзсө, медым öзтыны национальнöй вражда да дастыны војна.

Мијан большевистскöй печат—массајасөс политическöја воспитатјөмлөнвынјөра средство. Мијан страна-ын печатлөн полнöй свобода. Мијан печат нүдөд миллионнöй массајасөс Ленин-Сталин непобедимöй знамја улын выл победајаслан.

Јун 26-öд лун—РСФСР-са да Комi АС СР-са Верховнöй Сöвет ö бөрјисөмјаслөн лун. Газетјас воын сулалө мог—дугдывлытөг нүдөнн ужалыс јөз пөвсын массово-агитационнöй уж, разјаснајтны Сталинскöй Конституција, РСФСР-са да Комi АССР-са Верховнöй Сöветö бөрјисөмјас јылыс положеније, топыджыка јiтчыны массајаскөд, правдiвöја отражатны налыс запросјассө, кыпөдны политическöй суслун, мобилизујтны ужалыс јөзсө хозяйственнополитическöй могјас аскадө выполняјтөм вылө да немжалиттөг ерөдөданы народлыс врајассө.

Карл Маркс ас жылысы

Сохранителіс интереснөй документ, коді характеризујтө Марксөс. Марксон нывжасыс кызкө сөталысны сылы уна вопросжас, быдса анкета, код ыльб Маркс сетіс вочакывжас. Вайодам тајо анкетагыс некымын жуалдымжас да на ыльб Маркс-лыс вочакывжас:

Достојнство, кодөс ті медса јонжыка доңјаланнөй дөзын. Простота.

Тіјан торјалана черта. Целлөн дөувјалун.

Шудлун жылыс тіјан пред-ставленіе. Тыш.

Шудтөмлун жылыс тіјан пред-ставленіе. Подчине-ніе.

Тырмытөмтор, коді вну-шайтө тіјанлы медса ыжыд отвращеніе. Угоднече-ство.

Тіјан радејтана занатіе. Рөйтчыны кыгажасын.

Тіјан радејтана поетјас. Шекспір, Есхил, Г'ете.

Тіјан радејтана прозаик. Дидро.

Тіјан радејтана герој. Спартак, Келлер.

Тіјан радејтана ізрече-ніе. Ынөм человекескөй меным абу чуждөј.

ВАЖ ПІҒЕРСКӨЙ РАБОЧӨЈЖАС „ПРАВДА“ ЖЫЛЫС

Большевісткөй „Правда“ заводітис петны Петербур-гын 1912-өд воын. Пырыс-пыр-жө сійө лоі рабочөјжас-сөн радејтана газетөн. Сі-жөс радејтисны сы вөсна, мыј сійө гіжис мјјан олдөм жылыс. „Правда“ велөдіс мјјанөс да котыртис прок-латөј самодержавіекөд тыш ыльб.

Царскөй правітелство газет дінө примеңајтис быдса-кас репрессіјасөс—штраф-јас, редакторјасөс да сот-руднїкјасөс арестујтөмжас. Но „Правда“ век-жө петіс.

Мі отсалім „Правдалы“ быдтордөн, мыјдөн вермім.

Кор царскөй правітелст-во кутіс арестујтавны ре-дакціјаса работнїкјасөс, то уна рабочөјжас, медым сох-ранитны газет организатор-јаслыс да руководітелјас-лыс большевісткөй кадрјас, виставлісны желаніе кыры-мавны газетсө ответствен-нөй редактор пыдді. Вөлі сїз: кырымалас кушөдмкө

рабочөј „Правдалыс“ өткө номер, сїјөс арестујтөны, пукөдөбөны турмаө кујім

төлыс кежлө; смена ыльб локтө мөд, којмөд.

Н. А. Оргејев.

Ленін ыма машиностроітелнөй завод.

Менам вөлі шуд не со-мын разөдны большевісткөй „Правда“, но і участвујтис сїјөс лөдөмын.

1917-өд воын ме ужалі „Сельскіј вестнїк“ типогра-фіяын наборшшїкөн, көні печатајтис „Правда“. От-чыд „Правдасы“ редактор да сотруднїкјас сопровож-феніеын типографіјаө лок-тис шөр тушаа морт. Сїјө дыр сорнїтис сотруднїк-жаскөд, вїдлаліс гранкајас, төдмасис условіејаснас, кодын печатајтис газет. Тајө вөлі В. І. Ленін.

Преследованіе ыльб вї-рөдтөг Владімір Ілїч азы-ліс кадсө не сомын интере-сујтчыны газетнас, но і не-посредственнөја вескөдлы-ны сїјөн.

Ф. І. Нејбахер.

Ленін ыма машиностроітелнөй завод.

Сыктывқарын Печат керка.

КОММУНИСТЖАС СОБРАЊИЕ ВЫ-ЛӨ ВОИСНЫ ОРГАЊИЗОВАННӨЈА

Апрел 28-өд лунө ВКП(б) Рајком бердса первїчнөй парторганізаціяын муңис парторганлөн отчотјас да бөрјысөмжас. Коммунистјас собраніе ыльб воисны ор-ганізованнөја да со прө-цент ыльб.

Парторг Куклїн јортлыс отчот кывзөм бөрын ком-мунистјас преіјеын высту-пајтисны ставныс. Выступа-тысјас јос критка ульб бо-етисны первїчнөй организаци-ја ужыс став тырмытөмтор-јасөс і ндалысны парторга-нізаціялыс ужсө бурмөдөм куза ыльб меропрїатіејас да сөталысны практическөй предложеніејас.

Собраніе індис, мыј пар-торганізаціјалөн ем ыжыд достіженіе коммунистјасөс воспїтајтөм куза. Напрїмер, Хатанчејскіј јорт вөлі не-важөн-на неграмотнөјдн, а өні бура лыдфысө і гіжө, велөдчө полїтшкола ылыын, лыддө художественнөй лі-тература да с. в. Лок сїјө, мыј полїтшкола комплек-

тујтөма лока, абу учїтывај-төма быд коммунистлыс төдөмлунсө.

Партіјнөй собраніе тајө воңза отчот кад коластеан вөлдөма ставыс сїзім. Пер-вїчнөй организацијаын өні лыдфысөө 11 коммунист, сы пыс ВКП(б)-са шленө кандидат өтї. Торја комму-нистјас, кыз Размыслов (ВКП(б) рајкомын вөвлөм секретар) партіјнөй собраніејас оз вөлі доңжавны.

Парторглыс отчот обсу-дїтөм бөрын коммунистјас первїчнөй парторганізаці-ялыс ужсө шуисны неудо-летворітелнөјдн. Отчот ку-за колана решеніејас прї-мїтөм бөрын гусөдн гөлдө-ујтөмөн өтсөглөсөн парт-оргө бөр бөрјисны Степан Ивановїч Куклїн јортөс. Парторглыс первој вежысө бөрјисны—М. Лукошкова јортөс і парторглыс мөд вежысөс бөрјисны Г. В. Ар-тејев јортөс.

Рочев.

„ДЖАНЫ ЈУЛДУЗ“ ГОРНӨЙ КОЛХОЗЫН

Море уровенсан 3 сурс метра ылынжык, долина-ны, кодөс кычалөма Тан-шан гөрајасөн, нужалысны пограничнөй „Джаны Јул-дуз“, колхозлөн мујас. А-прел 24 лунө, воң асылын, мотоциклет вајс татчө районнөй газета, көні вөлі јөзөдөма Кїргїзіјаын і з б р а т е л н ө ј кампаніе заводітчөм жылыс Кїргїз-скөй ССР-са ЦК-лыс шу-өмсө. Тајө каднас колхоз-нїкјас вөлі ужалөбөны-нн му ылыын. Зїк-жө пыр ужалан-јасын вөлі нүдөдөма мїтїнг-јас.

Волнујтана реч висталіс мөд бригадаыс стахановка Солї Соловатова јорт. Ылын тыдалыс горнөј це-пјас ыльб індөмөн, кодјас ослепітелнөја сверкајтөны вечнөј јїјасөн,—заводітис виставны:

— Вїрөдөј да нөтчөд өнө вунөдөј, сетөнї—Сөветскөй граница сајын—корысалөм, бесправіе, уңженіе. Се-төны панјас да купечјас

ужалыс јөзөс вайөдісны ку-лөмөз. А өні вїрөдөј мїјан шымыртны вермытөм рө-фіна ыльб, Кїргїзіјаса зор-залыс мујас ыльб, мїјан колхознөй көңајас ыльб да со тајө доскаыс ыльб, кыт-чө гіжөма, мыј кїргїзкајас уна мужчінајасыс гөрдөны буржыка. Танї зажітөчнөј, культурнөј, гажа олдөм. Мї-јанлыс народнөј власт мї вермам дөверітны сомын асланым медбур јөзлы. Та ыльб мїјанөс велөдө мїјан радејтана бат, мїјан рөфі-налөн шондї—Сталїн јорт. Вождылыс тајө індөдсө мї некор оғө вунөдөј.

Мїтїнг бөрын колхознїк-јас, колхознїцајас нөшта ыжыджык кыпы д лунөдн бостчїсны уж дінө. Трак-торїстјас Коршунов, Бела-конов, Стаценко, Алексе-јенко да мукөдјас ізбїра-телнөј кампаніејельс мед-воңза лунсө ознаменујтисны нормајасөс содтөддн тыр-төмөн.

(ТАСС)

РУБЕЖ САЈЫН-МАЈ ПЕРВОЈ ЛУН ПРАЗНУТӨМ

США

Нју-Йоркын таво перво-мајскөй демонстраціја муңис апрел 30 лунө. Демонстра-ціја вөлі котыртөма объек-тїненнөй комїтетөн, кодөс представлајтөны 600 проф-сојузнөј да мукөд органи-заціјајас. Демонстраціядн, көні участвујтисны 300 сурс морт, јурнүдөмејасөн вөліны некымын со амерї-канскөй доброволец, кодјас неважөн воисны республи-канскөй Испанїяыс. Демон-странтјас нуисны 10 сурс знамјаяс да плакатјас, код-јас чуксалысны војналы да фашизмлы паныда тышө, Сөветскөй Сојузөс дорјөмө, Кїтајлы өтсөг сетөмө да Испанскөй правітелстволы оружіе вузалөм запрөтїтөм отменїтөмө.

Кїтај

Первомајскөй демонстра-ціјајас да мїтїнгјас вөлі нүдөдөма кїтајса ставгы-рыс карјасын. Демонстра-ціјајас да мїтїнгјас јонжыка ынаөсө вөліны Хөңкоуын, Учанын, Ханҗанын. Ханкоу-ын мајовка ыльб чукөрт-чїс 20 сурсе уңжык ра-бочөј. 30 сурс гөгөр де-монстрант чукөртчїс Уч-анын да Ханҗанын. Лозунг-јас да ораторјаслөн речјас чуксалысны рабочөјжасөс өтүвтөмөд, јапонскөй зах-ватчїкјаскөд воңаын актив-нөја участвујтөмө да тыл јонмөдөмө. Карјасса насе-леніе пөса чөлдөмаліс де-монстрантјасөс.

Франціја

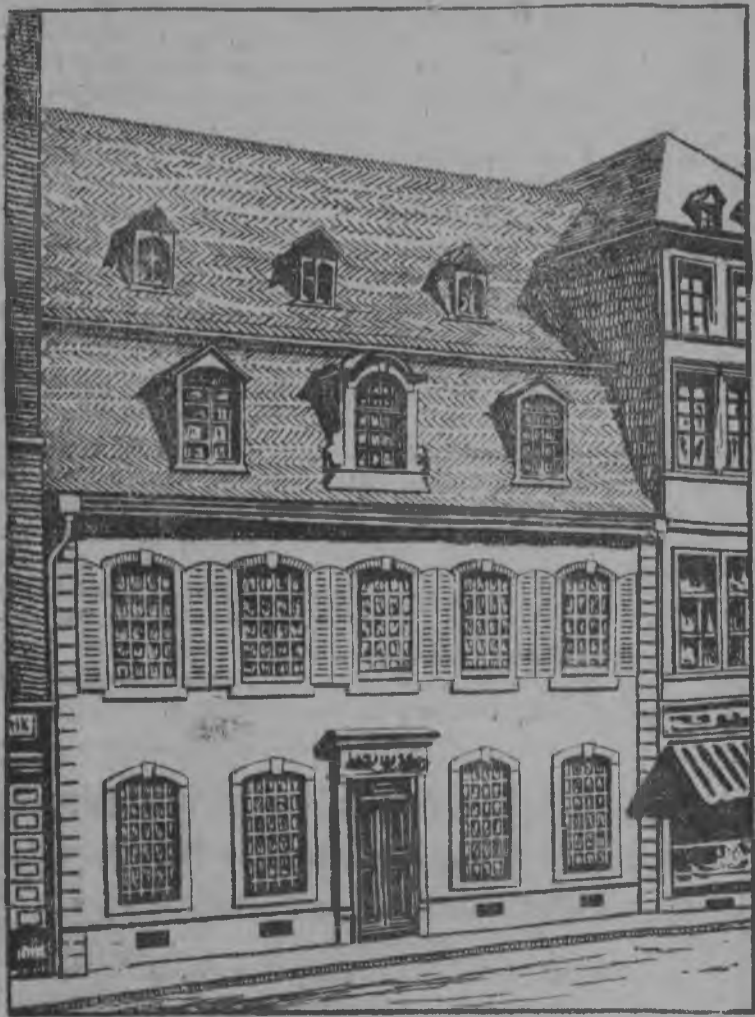
Франціјаса пролетарїа-төн Мај первој лун нүдөдө-ма рабочөј класслөн једин-ство да фашистскөй интер-вентјаслы паныд тыш нүдө-дыс испанскөй да кїтајскөй народкөд солідарност пас улын. Унајөза мїтїнгјас да демонстраціјајас муңалысны Парїжын, а сїз-жө провин-ціјаса 460 пунктын. Парїж-скөй рајонса ужалыс јөзлөн демонстраціяын участву-јтис 250 сурс гөгөр морт. Морсельын первомајскөй де-монстраціјајасын участву-јтисны 100 сурс морт, Лео-нын—50 сурс морт, Руа-нын—30 сурс морт, Тулу-заын—20 сурс морт.

Англија

Мај первој лунлы сїјөм мїтїнг ыльб, кодөс котыр-төма различнөј партіјајасөн, чукөрміс 150 сурс дорыс уңжык Лондонса ужалыс јөз. Англијаса провинціја-сын первомајскөй демон-страціјајас таво, лок пов-офда ыльб вїрөдтөг, колөм војас сертї вөліны медса ы н а ө с. Манчестерын демонстраціяын участву-јтис 100 сурс гөгөр морт, Ноттїнгемин—50 сурс морт, Бірмінгамын—60 сурс морт.

(ТАСС)

Ответственнөј редактор
— а. Рочев.

Трїр карын дом, көні чужліс Карл Маркс.